

Latweefchu Awises.

Nr. 16.

Zettortdeenâ 20. Aprili.

1861.

Awifchu = sinuas.

Freemufemmê taggad sinnaams, kahdu leelu pohstu pluhdi padarrijufchi Mojilewas pilfatâ (Stattees - Latw. Awises Nr. 12). No 16ta lihds 24tai Webruara deenai leelais uhdens stahwejis. 22trâ Webruari leddus, kas to leeluppi bij usdambejis, fahze eet un nu uhdens pamas krittis, tà ka 24tâ atkal pa eelahm warreja eet. Nopohstiti no uhdena irr 704 nammi, prohti: 319 nammi kas kristigeem zilwekeem peederr un 385 kas schideem peederr. 921 pamilijas palikufchas bes jumta un ikdeenâs nu jaehdina kahdi 4—5 tuhft. zilwek. Gubernaters un zitti schehligi zilwek fassa nandu un gahda par scheem nelaimigeem. Zee-tuma-nams, lasaretes un saldatu leetas naw no uhdena maitatas, jo pee laika nowedde Krohna un regimentes leetas angitakâs pilfata weetas.

Rihga. 11tâ Aprili sinna naklufe, ka muhsu juhrâ wehl til dauds leddus, ka kahds 100 fuggu nu jaw 2 neddekas brauzoht schurp turp gribbedami flucht zaur leddu, bet ne warroht. 12tâ Aprili jaw Rihgâ atnahkufchi 2 dampfuggi, „Rihga un Libbeka“ ar 154 reisneekeem, un „Ermanus“ no Stettines ar 276 reisneekeem. Nu fahds fuggu papillam nahkt. 126 fuggi Rihgâ jaw flacht. Seepajâ 86 fuggi atnahkufchi, 66 isgahjufchi.

Wihne. Wissâs walsts dalkâs fa-aizinatâs landagâs eet labbi, raksta pateizas grahmatas Keiseram par teem jauneem liffumeem, kas nowehl leelaku brikwestibu un aizina tohs wihrus, kas buhs jafubta us to leelo wissâs walsts landagu Wihnê. Dikkai Unguri turrahâs tà, ka labbu no teem ne warr zerreht. Unguru landagâs Pestê gribb palikt pee tam, ka tee liffumi no 1848ta gadda effoht tee ihste liffumi, weh kurreem Unguru semme effoht jawalda, ka tee wehgal dohti liffumi ne effoht derrigi; arri ne gribb aizinaht tohs wihrus, kas irr jafubta us to leelo wissâs walsts landagu Wihnê.

Jo Unguri falka: Gistreikeru Keisers 'gan effoht arri Unguru Kehninsch, bet Unguru semme effoht ihpafcha walsts, kas itt ihpafchi un weh faweem ihpafcheem wezzeem liffumeem effoht jawalda un ne effoht kohpâ ar Gistreikeru walsti jafaleek. Tadeht ne gribb Unguri ne aizinaht nedf fuhtiht fawus wihrus us Gistreikeru walsts leelo landagu Wihnê. Arri gribb, ka tahs semmes, kas fennak pee Unguru walsts peederrejuschas, taggad Gistreikereem peederr un kurrahm us Wihni fawus wihrus buhs fuhtiht — tà ne darra, bet peeturrahâs pee Unguru landaga. Arri Venezias dalkâ labbu prahtu ne rahda.

Italia. Neapeles pilfatâ un ir semmê arween wehl nemeers un tahdi zeffahs, kas isdshita Kehnina Prantscha draugi, us dumpi dohma un grehzigî darbojahs, tà ka Italias Kehnina waldischanai leels trusts ar scheem. Tâ gan wehl ilgi ees, jo Neapeles laudis allasch bijufchi nemeerigi un labbi naw darrijufchi. Ar saldateem jafawalda. Italias leelâ landagâ Turinê ar to darbojahs, jaunus leelas Italias walsts liffumus un stipru waldischanu eetaisht un ar to darba un grehtuma deesgan, jo dauds galwu, dauds padohmu. Arri Garibaldi aizinajufchi par landaga wihru. Atnahkufchu Garibaldi apfweizinajufchi ar leelu preeku un gohdu. Wet schis karra-wihrs, kas us zittu ne dohma, ka til ween us to, wissu Italiu faweenoht un tadeht arri Rohmu Pahwestam un Weneziu Gistreikereem atnemt un peelikt pee Italias walsts, landagâ leelu lehrmu iszehlis, runnadams prett Ministereem, kas gan dohmajoht us meeru un to gribboht pasargahkt, bet peemirsoht Rohmu un Weneziu pestiht. Scho brikdi gan ne warroht tuhda karra fahkt, bet jataisohkt wissu gattawu 2c. 2c. 2c. Wihrs palizzis par dauds nikus, bet landagâs Ministerus aisstahwejis un Garibaldi ar labbu apmeerinajis. Tâ rahdahs, ka Napoleons Rohmu un Pahwestu wehl gribb pasargahkt; tadeht ar warru Italeefchi te nekâ

ne warr taggad darricht. Arri Calenderu leeles Ministeri Parlamenté teikuschi: kaut gan tà rahdàhs, ka daschà weetà, Dahnu semmè, Italia, Unguru un Turku semmè dumpis un karsch itt ahtri warretu iszeltees, tad tomehr stipri zerre, ka schis gads wehl labbi pahrees, meerà warrbuht paliks un ar labbu islihdnsinafees.

Amerikas Awises raksta taggad, ka deemschehl bes karra ne palikschocht; jo fakka, ka tabs walstis kas nu atschkirtas no leelas walstu-beedribas, ar warru un karru schloht paueint tohs apzeetinus pilfatus, kas leelai walsts beedribai peederr! Lai Deems pasarga no tahda karra, fur brahli karru prett brahseem.

Wahzsemme 34 Wahzsemmes waldineeku augstas zeenmahtes un Prinzeffenes taggad seel taifist dahrgu lohshbeeru krohni, fo dahwinahs par pateizibas un gohda sismi Keapeles Kehnina Prantscha jaunai Kehnineenei Mariai (Baijeru Prinzeffenei) par to, ka til sirdigi un pastahwigi Gaeta turrejufees un til schehligi fashantus un flimmus apgadajufe.

Behterburga. Taggad tas dselses-zelsh no Bruhschu rohbescheem (Ribartes) lihds Kauneem gattaws, un 27tà Aprili fahs braukt. Kreemu un Bruhschu waldishana par fo saderrejufehàs, ka bes kaweshanahs nu warrehs braukt no Behterburgas lihds Berlinei 63¼ stundu laika, prohti: Ilk atrà deenà dimjds pehz pufsdeneas no Behterburgas warrehs isbraukt un ar eisenbahni 16 stundàs nofkreet lihds Dinburgai. È 1 stundu kaweejes un 7nòs no rihta ar pasti isbrauzis, 23 stundas jabrauz lihds Kauneem; Kaundòs ¾ stundas kaweejes, 6¾ no rihta isbrauzis, 2¾ stundas ar eisenbahni nofkrees garè Ribarti pee Bruhschu rohbescheem lihds Endkuhnei, pirmi stazionei Bruhschu semmè. È 47 minutes kaweejes ar eisenbahni lihds Berlinei warr nofkreet 19 stundàs. Tad nu, ja no Behterburgas isbrauz pirmdeenà 2jòs pehz pufsdeneas, zeltortdeenà pulksten 5¼ no rihta jau buhs Berline. Taifa ir to gabbalu no Dinburgas lihds Kauneem, un ja tas gattaws, tad warrbuht tillai par 50 stundehm warrehs nofkreet no Behterburgas lihds Berlinei.

Riffinge.

Ja jums, mihteem Awischi lassitajeem, tillai patihf eepastrees ar tahdam leetahm, fo sawà tehnu semmè ne dabujam redseht un fo sawàs grahmatàs arri ne dabujeet lassihf, bet naw par kawnu, tad to sinnam un mahjamees, ka eet sweschàs semanès un kahda tur dshwe, kahdi tur Deewa un zilwefu darbi; tad wehl scho to jums griibu stahstihf, fo-pats peedshwojis Wahzsemme buhdams. Tahds jaw esnu, ka to, kas mannim par mahzibu, jeb preehu bijis un sirdi sehrees, arri labpraht saweem draugeem isteizu ar tahdu wallodu, kahdu Deews mannim dewis. Keelu leelas leetas tabs gan naw wis, fo til tabs 13 neddekas Wahzsemme buhdams esnu redsejis un dsirdejis, tomehr bes kahda labbuma jaw ne paliks tee, kas ar sinu to lassa. Zil labbi buhtu, ja zitti, kas ilgaki un tablaki sweschàs semmès bijushchi un leelakas leetas redsejushchi nekà es, tàpat arri darritu un Latw. Awisès isstahritu fo peedshwojushchi. Mihteem Awischi lassitajeem pateesi buhtu preeks un labbums wisfahds to lassohf. Sinnu gan daschu zeen. gudru wihru, kas Parise, Londone, Schweizeru kaluòs, Italia, ir pahè Atlantiku juhau gahjis un karsàs semmès bijis; tahdam papillam fo stahstihf, un tè buhtu ihst fo klaustees un mahzitees; bet wehl ne warreju tahdus peeluhgt, lai no sawa baggata krahjuma mums arri kahdu dahwanu atmett. Tadeht nu zeenmeet par labbu ar to, zil no sawàs nabbadshbas saweem draugeem spehju doht.

Nu tillai kahdi gaddi, ka Baijeru Kehnisch Riffingè lizzis ustahstihf itt snukku leelu Luttera basnizu un ihpashu mahzitaju zehlis tai masai Luttera draudstehi (kahdam 100 dwehselehm Riffingè) un teem Ewangeliuma tizzigeem, kas atnahf tè maigatees. Basnizà allash bij klaustaju deesgan, un nahze arri no zittahm tizzibahm, jo jaunais mahzitajis teize swarrigus Deewa wahrdus. Altara dseesmas, kollektes un kalposchana altara preehshà tur irr zittada nekà muhsu basnizàs, dseefnu grahmatà pee wiffahm dseesmahm mel-dinsh ar nohtehm peedrukhts khat. Weldini tahdi paschi tà pee mums. Kahdà neddekas deenà arri tur turreja Bibbeles stundas, un arri Calenderu tizzigee in-neddekas tè turreja sawu Deewa kalposchamu. Ilgaddus Riffingè til dauds un til baggatu Calenderu masgajahs, ka fametushchi nauhu un paschi sawu basnizu taishs. Mannim tur buhdaman kahdà deenà wiffi Calenderi ar sawu mahzitaju fanahze pee pilfata galla un nu jaunai basnizai ille grunts almini. Calenderu basnizos-kungam tahdi swarki, kas gandrish tahdi tà Luttera, bet arri tà Kattoku mahzitajam un ar farkanu wadmallu wehl isgrefnoti. Jhju Deewa kalposchamu sawà wallodà noturrejushchi, tas pats Calenderu leelais Generals, fo Aw. Mr. G esnu peeminnejis, pahehme fshahda fshastiti, fur eeliffe wiffadus rakstus, kas isstahita, tad un no kahdeem schi

basniza zelta, arri wiffadu nandu tai gaddâ kalu, tad muhrcefa meisters us fndraba schliwi (tallerka) tam eedewe ahmaru un kelles (lahpstinu), Generals ar to eemuhreja to flastiti, runnaja labdas farastitus wahidus, tad mahzitajs peulubse wehl Deemu un ar swehtifchanas wahrdeem wiffus atlaide. Bet nu sahje Calenderi schant ar leeleem-gabbaleem un schahwe par lusti labdu pussstundu. Beidsobt noturreja leelâ weesu nammä (Kursaal) baggatu gohda meelastu, us fo dauds weesu bij luhguschî. Schinui waffarâ jauna basniza jaw buhs gattawa.

Daschu reist Kiffingê Dabbuju redseht, lâ Kaitoki eet f w e s c h n e e z i b â; jo labdas judses no Kiffinges leelôs Reenu-kalnôs irr augstais kruska-kalus, kurrâ gallâ effobt isflaweta Kattoku basniza. Mannim stahiti ja tâ: Wezzu wezzôs laifôs effobt tai widdû nilus mehris un bads bijis. Tad laudis nehmuhschees ar fawcem basnizas fungeem no tuwuma un tablenes leelôs barrôs eet us scho kalnu fw. Mariu peulubgt, lai apschelohjabs un nobeids to mehra laifu. Luhguschî itgi un bijis ne-iskaitams pulks, fawehr pee pascha altara weens wihrs luhgdams nomirris. Tad mehris nobeidsees. No ta laika nu Kattoki ilgaddus, ruddeni sahloht turpu eet sweschneezibâ fw. Mariu tai kruska kalnâ peulubgt par wesselibu. Stahiti ja, ka ilgaddus tur tai kalnâ weens zilwels al-lasch nomirsoht un nu tizz, ka tâ effobt labbi; jo ja labdâ gaddâ neweens tur ne mirtu, tad buhfu atkal mehris! Kad eedrohschinajohs prettim runnaht, tad teizejs paliske nilus un darbojabs eerahdiht, ka tas effobt siipri jatizz. Labdas 4 reises redseju zaur Kiffingî ei-johi labdu darri, kas turpu demahs sweschneezibâ. Kad sun ka uahf, tad Kiffinges Kattoku basnizas-fungi ar basnizas leetahnu un larrogeem un musihli eet prettim pilfata abrespuffe un tohs nahzejus iswadda zaur pilfatu zauri. Musihlis eet paprecksch, tad basnizas kalpi ar deggoshahm fwezzehm, farrogeem un swehtahm bildehm un swehwinaschanas trankeem, tad basnizas fungi un dseedataji, un nu iskatrâ zella (jeb eelas) pussê garzâ rindê weens pallak ohtra wihrischki, tad tâpat aikal seewischku wehl jo leelasa garra rinde abbâs zellamallâs; zella widdû allasch pa labbu gabbatu, wihrs kam dseefmu-grahmata rohkâ. Sweschneeziba eedameem sobus jeb kullite muggurâ un rohkâs regenschinens, un tâ tad eet daschdeen dauds simts zilwelu ir tuhst. un wairak; jo tablak eet, jo wairak lauschu gaddahs kas eet libds. Musihlis usnemm meldian, basnizas kalpi darra pehz fawa annata, kas jadarra, un kad musihlis apluffis, dseed basnizas fungi, kohris, tad atkal tee kas zella widdû eet, ar flannu bassi allasch islassa labdas dseefmas perschinas gabbatu, usnemm meldian un nu wiffa garra rinde wihrischku un seewischku dseed to gabbalinu, tad apluffuschî, atkal dsihd tohs wahrdeus fo tee wihrî islassa, nu dseed atkal wiffi, un tâ darra eedami

zaur wiffu pilfatu, ir us paschu zellu tâpat pa brihscham darridami. Sweschneezibas weetâ un basnizâ kalpodami paleelobt daschas deenas, un tad tâpat un wehl leelafôs barrôs dohdahs atpakkat us mahjahm, bet nu jo deenas jo masafas paleel tahs rindes. Kattoku semmês dauds tabdu isflawetu weetu un basnizu, us kurrenes ir no swe-schahm semmehm leelu tabtu zellu Kattoku pulks no-eet pehz fawas tizzibas. Winnyufs Reines uppes irr Trih-res wezzais Wirfsbiffawa pilfats un leela basniza, kurrâ pa laitam rahda wezzus pellekus fwahrkus, kas effobt tee paschi fwahrki, kas muhsu kungam Kristum bijuschî, kad Wiannu pee kruska situfchi un fo larra-wihrî winnam nogehrbuschi un pahr furzeem tee kaulinus (nu buhs 1 tuhst. 828 gaddi) metruschi. Wehl naw 20 gaddi; kad tohs aikal rahdija, un tad no semmu semmehm Kattoki us Trihri sweschneezibâ dewahs pa tuhstoscheem, un wairak nekâ millj. tizzigu tur tad effobt bijuschî. Gruhti deesgan tahdeem sahjahm eet ir paschâ nelabbâ laittâ, mahjâs wiffu atstahf, daschu neddeku leelâ lauschu drahsmâ turretees pa zellu (kur daschdeen arri daschs nelabs zilwels gaddahs). Leela lauschu pulka labbad ne warr ne iskatrâ zeemâ un sahdschâ labbu nahts-mahju un derigu barribu dabbuhf; daudseem un nabbaga kaintineem kaut labdâ schuhni jaquill; zitti paleel flimmi, zitti arri us zella nomirst. Wiffuwairak seewischku pul-lam wiffadi par gruhti eet tahdâ zella! Tomehr tâ darra fawu tizzibu lohpdami, par fawcem grehkeem un debbesu walstibu ar to grihbedami no pelniht. — Woi kreffigat dwehselei tē naw deesgan fo apdohmaht? Rassi, drangs, ar kreffigu sirdi un deewabihjigu prabtu.

Kiffinges lauzineeku un tâ widdus semneeku wihrischku apgehrbs irr pehz Bahzu drebbju mohdes, seewischku apgehrbs irr itt nepatibkams. Walla melnus ibsus fwahrkus (sindrafu), leelu preefschantu no kattunes, ibsus kamsoles, lalkats galwâ apseers itt mohdigi pallakâ far-rahb melnas garras bantes un seewahm melna auba itt nesmulla. Daudis tur naw til priichi un mundi, nedf arri til darbigi un labbi mahziti un gaismoti, lâ Schlessjeru semmê un Salzbrunnê. Ne teem tahdi stalti sirci, ne til ruh-pigi lohpti lauli, kaut gan siwra un tumfchi farkana mahls semme. Schi farkana semme kalnu druwas lohti smulla isflattahs, kad weetahm usarta starp salkahm druwahm pa gabbaletm farkani spibd. Sattifchanahs wissaplahrt smulla, jo tē redsi pilfatu un brangus leelus zeemês eeleijâs un uppmallâs, tahfumâ leelus fillus kal-nus, kas nosuhd debbesi fillumâ, tē tuwumâ masafus ar wiffadu Wahzsemmes lappu-kohfu mescheem apanguschus kalnus. Parleelam leelt wezzi un tomehr itt salki ohfoli pazelkabs meschôs pahf teem zitteem, lâ mescha leelkungi siipri un stalti zittus pahrwaldidami. Preeks tabdu oh-solu usluhsoht, kas dauds simts gaddu peedstiwojis. Tahdu ohsolu pee mums naw, kaut gan ir pee mums

brangi tehwin. Til stalti un preezigi pee mums tee ne isaug, jo fausi sarri muhsu semmè allasch pee teem redsami. Arri Bahzsemmes wihsfnes meschi ar sawahn spihdoschahm lappahn un salko spihdoschu gluddehn misu un flaitu augumu meichus puscho. Winnu sehlla zublafnu irr gahda barriba, ar fo tabs itt trelnas warr nobax-roht. Meschòs aug branga sahle, smullas pukkes un preefs tè zerreht. Daschu reisi gabjuschi ar zitteem fuungeem jubhfi semmes maltitè ehst pee kahda mescha-lunga pa kalneem un mescheem uskafpuschi, jo luste bij tè stai-gabt. Kahda deenà mescha-lungs mums dewe atkal padertees uhdeni. Prassam, kalabbad uhdens nu til balts nu nefmekkigs. Atbild: „Woi tad ne sinneet, fa isgah-juschà nakti semme notrihzejuse. No ta brihscha muhsu flaidrais allas uhdens tahds nelabs palizzis.“ Zeeta meegà ne bijam mannijuschì; bet kad pahenahkuschì prassijam woi teefa, tad bij deegan kas teize, fa gan mannijuschì semmes trihjeschann, bet ne lohti stipru. — Gfmu stabstijis, fa Salzbrunnè sewischki uhdens traufus un ir zittas leetas labprabt ar kerrehm jeb no funneem wiltas wedduschas. Kiffingè zittadi darra. Tè kerres ne reds, bet wissu nefs us mugguras un tà nefs leelas nastas. Kohla uhdens-traufu, fur 2—3 spannu uhdens fa-eet peeiej pee allas jeb uppes, tad notuppahs atschagarni, isbahsch abbas rohkas zur 2 fiksnehm, kas pee traufa peenaglotas; kad fiksnes plezòs usmauftas pazekahs stemedamas un tà nu us mugguras nedamas meitas nefs uhdeni elsdamas. Kad uhdens ja-isleij, tad fahnis palohzabs un uhdens isteff. Grubti deegan, bet tà radduschas. Atkal Prankvurtè pee Maines uppes un tapat pee Reines uppes wissu nefs us galwas, traufos, jeb leelos furwjos sawu prezi salikkuschì. Seewischki ir wihsfuschki tà darra; daudsfahrt ir 2, ir 3 furwjos salikkuschì weenu us obru tà staiga pa pilfateem til drohschi fa ir kauschu drubsmà sinu pafargabt sawu mantu un schi ne nofriht. Tà istatrai semmeifaws raddums. Tur jam naw til baggati laudis, fa teem sirgu pabraki buhtu, tà fa tee tà warreiu darriht, tà muhsu arraji, kas til tuhda! sirgam muggurà jeb sirgu eejubds, ja pabris werstu jeb kahdas jubdses ja-eet ar prezi, jeb arri tillai us frohgu un weefibàs, jeb basnijà. To Bahzsemme ne redsesi. Wiffi eet kahjahm, wezzi, masi, neschus nefs us sirgu zil Deews dewis un pateiz Deewam, fa ir til daudis eespeh. Ja kahdam ne patitru pee mums un swe-fschà semmè grihb no-eet dschwobt, tad lai ne dohmaht ne dohma us sirga kahjahm, bet tillai us pascha kahjahm lai pakanjahs un us tahdeem stipreem darbeem, fo tè

naw wis raddis. Jo tur ne redsesi tahdus pahrtikluschus, kas leelos waigu sweedros maisi ne grihb un ne sinu ehst. Salzbrunnè es mahjoju un wehl zitti lungi un zeenmahte 2 tahschu nammà pee kahda kaupmannà, kam 30 pubra-weetas labbas semmes pee fawa namma. Namma-tehws ne turreja nelahdus faspus ne sirgu, strahdaja laufus ar algadscheem; neds arri tam bij kahda deenasta meita. Balti namma mahte un wianna meefigs behrns, 17 gad-dus wezza itt smukka meita, labbi skohleta, kas ir kla-weeru spehleja un dsedeja, apdeeneja itt wissu namnu un weefus, un til treppes un namnu masgaja algads, kalua-razzeja seewa. Meitina lustiga un ne-apnikkuse no vulksten 5 rihtòs libds wehlejam wakkaram wissu padarrija un us wahrdu klausija. Tas tabn ne bij ne par grubtu ne par kaimu, jebfchu isgehrbuschees lungu drehbès. Kad bahdu laifs pagallam, tad meitina 3 reises par neddeku cimobt kahjahm us Waldenburgas pilfatu, 7 werfes tablu, musibki mahzitees. Redsi, to darra Bahzsemme ir turrigi laudis. Woi tè naw fo mahzitees? Woi til grubti pee mums eet? Lai atfihst labbumu, fo Deews mums dahwinajis. S—3

Stabstini.

Turris eeraudsiha Zahni kahju-pirkstus ar brand-wihnu masgajoht un prassija: „Turr! kapeh zjehs kahjas ar schnapfi masgajeet?“ — Mulkis, man jau irr tee pirkti nofalluschì!“ — „Tad, warrbuht jums winadeen' ta mahga un rihtle gan arr bij nofalluse?“ B—t—r.

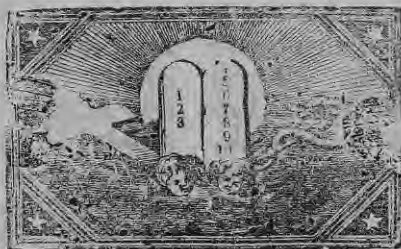
Kahds Sprantschu wirfneeks fastrihdejabs ar schidhu kaupmanni un fauze to par luppattu. Us tam kaupmannis atbildeja: „Nu, zeenigs lungs! juhs taf arr wehl ne effat papihrs! (Papihrs tohp taihfts no luppateem). S.....i.

Derrigs padohms.

Anglu-kohkus warr us lehtu wihs wairoht, kad pohrtes-sarrinu no labba kohla nemm un leelà kartuppeli cedurr. Fo libds ar sarrinu labbà semmè ja-eeroht, tà fa no sarrina 2¼ zelli no semmes obrà paleek. Jhsà laikà fahl saarinsch faknes dsiht. —Id.

B r i h w d r i k k e h t.

No jubrmallas-gubernements augstas waldfchanas puffes: Collegienrath G. Blaesè, Censor. Jalgawà, taf 18. April 1861.
No. 65.

Jaunas sinnas.

Rihgâ tai 9tâ Webruari swinneja Wahzu wez-
zakais mahzitajs pee Jehkaba basnizas, Dr. Rrisch-
jahnis Berkholz, ka 25 gaddus Rihgâ par
mahzitaju. Tai deenâ no pascha rihta agri Jehka-
ba fkolbas behrni atnahze zeenigu mahzitaju ar gar-
rigu dseesmu apfweikt. Wissi pilkata mahzitaji
nahze Berkholzi pehz apfweikt un kohpâ atnesse
dahrgi eeseetu Bihbeli par dahwanu. Augsts Rih-
gas pilkata basnizas-teefas presidente v. Strik
tam grahmatu no augsta Kunga un Keisera pee-
nesse, kur Berkholzim tas gohda-wahrds: „Consti-
torialrath“ (tas irr: rahtskungs pee basnizas-
teefas) kohp deewehts. Augsts Widsemmes
General-Superdents un Biskaps Dr. Walters to
lihds ar 8 Widsemmes mahzitajeem nahze apfweikt,
un arri dauds zitti pilkata lungi atnahze us scho
preeka deenu to fweizinaht. Melnugalwu sablâ effoht
leela gohda maltite zeenigam Berkholzim no drau-
geem un ammata beedreem bijuse fataiflta. Tai
Deews palihds schim teizamam mahzitajam, kas ne
ween sawâ draudsê, bet arri par mums Latwee-
scheem, teem jaunu „Spreddiku grahmatu,“ „Sin-
nas par Kreewu Keisera walsti,“ un Luttera mah-
zibas isfkaidrotas un apstiprinatas ar sw. Bihbeles
wahrdreem“ sagahdadams ruhpejahs un ne apnizzis
strahda, wehl turpma tizzigi strahdaht, un selta
ammata-lahsas wehl safneegt.

G. J. S.

Portugihseru semme. Tas flakistakais
klosteris wiffâ pasaulê irr schinni peeminneta sem-
mê, Mawras pilsehtâ. Winnam irr 866 lambari
un 2560 durwis ar tikpat dauds lohgeem. Wiffa
klostera basniza irr no marmora almineem taiflta,
un wifs usbuhweschanas darbs makfa 16 millj.
dahlderu.

R. U.

**Grahmata Schulza mahzitajam nahkuse
no Omflas, Wakkara-Sibiria.**

Mihlais ammata beedris!

No tahlas Sibirias, no kolonias Rischko-
was, **Latweeschi**, kas tur dsihwo, juhs luhds,
ka juhs teem fuhtitu Latweeschu Uwises. Warr-
bucht, ka juhs, mihlais draugs, buhseet dsirdejusch,
ka nodohmajusch scho koloniu Rischkoku pahrzelt
us zittu weetu. Schih kolonias pirmee eedfihwotaji
irr bijusch laudis no Pinnu tautas; schee laudis
sch apmettuschees no behrsu misahm (tahscheem)
darwu dedfinaht, bet taggad laudim schee pelai
ja-atstahj, jo behrsu meschi jaw wiffi iszirsti, un
semme tik neaugliga, ka naw wehrts laukus taiflht.
Augsta waldischana leelu semmes gabbalu schkinko-
jusi, kur laudis, kas Rischkoku grihb atstahht, warr
no jauna atkal apmestees. 2 weetas zels jaunas
kolonias. No augstas waldischanas us to dohts
semmes gabbals irr lohti auglign, plawu deefgan,
arri behrsu meschi; ne zil tahlu irr leeluppe Dme,
us ko warr egtu balkus laist preeksch buhweschanas.
Weena no tahm jaunahm koloniahm irr 119 wer-
stes tahlaki us rihta pussi no Omflas, pee uppes
Dmes, ohtra 132 werstes no turrenes. Latweescheem
un Wahzeescheem wajjadsehs apmestees weenâ kolo-
niâ, Pinneem, Iggauoneem un Sweedreem ohtrâ.
Lihds schim juhs mihlais draugs, gan mas ko
eheet dsirdejusch no Wakkara-Sibirias; no Mihla-
Sibirias juhs eheet dauds wairak dsirdejusch un
eheet arri grehjinneekeem eefsch Mihla-Sibirias sawu
mihlestibu parahdijusch un Latweeschu mihlestibas
dahwanas teem nosuhtijusch. Bet preeksch tizzi-
bas beedreem eefsch Wakkara-Sibirias wehl
nekas naw darrihts un dohts no tizzibas beedreem
eefsch Kursemmes un Widsemmes! Rischkoku,
kur es dsihwoju, irr ta pirma un wezaka kolonia
no wiffahm koloniahm eefsch Sibirias. 2 tuhst.

lihd 3 tuhft. dwehfeles no Luttera tizzibas peederr pee schihs Kolonias. 1 tuhft. 653 Lutteri dsihwo Koloniä, tee zitti us Kreewu fahdschahm. Zil tohti tas buhtu wajadfigs, ka wiffus ischlihduschus Lut-terus warretu weenä weeta falassiht un fadabbuht. **Bes palihdsibas no tizzibas beedreem gan to ne spehsim.** Patti augsta waldischana palihdschs laudim us jaunu weeku apmestees un ehtas ustai-siht. Bet kas basnizu ustaisihs? un tahdu, fur tuhftoschu zilwekem ruhmes un fo warr kurrinaht, jo schè eelch Nischlowas daschdeen falsi lihd 40 grabdeem (Kursemmè ap Zelgawu aufstakä deenä falle 26 grabdu). Eelch fahdschahm arri skohlas-nammi wajadfigi; skohlmeisteri lihd schim dabbuja 100 rubl. kapperu naudas, bet labbu skohlmeisteru ne dabbus bes 100 rubl. sud. naudas. Bibbelu, dseefnu grahmatu un zittu wajadfigu grahmatu irr leels truhkums, un nabbaga laudim naw nau-das tahdas leetas eepirtees, nedf arri te Latw. grahmatas warr dabbuht pirft. Es zerru, ka muhsu tizzibas beedri Kreewusemmè, Kursemmè un Wid-semmè arri muhs ne aismirsihs, bet ir mums täpat schehligi palihdschs eelch muhsu wajadsi-bahm. Iggaunu semmè zeenigas leelmahtes fabee-drojuschahs mums palihdscht. Pawassarä mehß no-dohmajuschi fawu wezzu koloniü atstahnt un wilktees us jaunu prohjam. Kaut jel mums tad brahlu mihlestiba rohku sneegtu! — Sweizinajeet mihlus tizzibas brahltus tehwu-semmè un luhdsat, lai par mums apschehlojahs. Juhfu ammata beedris Omflä 5tä Webr. 1861. **Johannsohn,**
Luttera mahzitajs Wakkara-Sibiria.

Ar leelu un swehtu preeku mehß allasch (un itt ihpascchi wehl no **Ar. 15**) effam redsejuschi, kah-da kristiga brahlu firds un dewiga rohka muhsu mihkeem Latweefcheem, kas no fawas nabba-dsibas tai wajadsihai to swehtu tik baggatas dah-wanas labprahnt dohd. 15tä Awischu Nummeri effat redsejuschi, ka 1860tä gaddä no Widsemmes un Kursemmes ween wairak nekä 6 tuhft. rubl. preeksch **Missionareem** fameßt tappuschchi. Arri zittä lappä dabbuscht wehl lassiht, zil fameßt tap-pis 1860tä gad. preeksch Luttera basnizas wajadsi-bahm Kreewusemmè un preeksch tizzibas beedreem Rihta-Sibiria. Tad nu Latweefcheem pateesi dewiga rohka. Tadeht zerru un tizzu: scho

grahmatu islassijuschchi un redsejuschi, ka **Wakka-ra-Sibiria**, (tas irr taß Sibiriäs Guberne-mentis, kas tuwaki stahw us muhsu pussi), — tohp nodsihti ka hdi laundarritaji, kas naw tik gruhtus leelus grehltus darrijuschchi itt ka tee, kas dauds dauds tahlaki us Rihta-Sibiriu tohp nodsihti un fur tikkai pahrs simts tahdu Latweefchu, turpret-sim Wakkara-Sibiria irr 2 lihd 3 tuhft. nelaimi-gu brahlu, — juhs teifseet: pateesi wehrts baggatu paligu pasneegt scheem brahkeem Wakkara-Sibiria. Tad nu luhgdams luhdsu, lai juhfu brahlu mihle-stiba eelch Kristus ne peckuhst, bet apschehlojahs arri par scheem brahkeem **Wakkara-Sibiria**, kur-reem schehlastibas un paliga tik tohti wajaga un ihsti derr palihdscht. Itt ka preeksch Rihta-Sibiriäs tahß dahwanas esmu ar pateizibu faneh-mis un nosuhtijis nelaimigeem brahkeem un wehl tä darriochu, täpat arri ar leelu pateizibu gribbu sa-nemt juhfu mihlestibas dahwanas preeksch nelaimi-geem tizzibas beedreem **Wakkara-Sibiria** un nosuhtiht pee zeen. Johannafohna mahzitaja Omflä. Lai tas Kungs tahdu muhsu luhgschannu baggati swehti. Schulza mahzitajs.

No Zelgawas.

Preeksch kahdeem 8 gaddem tahlu pa Kur-semmi dsirdeja stahstam, ka Zelgawä jauns ammat-neeka sellis fawu bruhnti effoht nokahwis. Tä ka katra pateesiba, kas no lauschu mehlehem tohp tah-laki nesta, dauds jeb mas ar melleem teel fajaukta, täpat arri schis gan pateesigs un behdigs notikkums irr no dascheem stahstoch pahrgrohschts. Es ar scho jaunu zilweku gandrihs 5 gaddus esmu lohpa dsih-wojis un winsch man daudsreis raudodams fawu grehlu un nelaimi irr stahstijis, un es to schinnis lappinäs wehl gribbu peeminneht tadeht, ka nelaimi-gais pats mannim to wehlejis, un ka augstais Rei-sers wiinu schogadd 18tä Webruari irr apschehlojis un no zeetuma islaidis.

Schis peeminnehts jauneklis fawä 17tä gaddä, pehz ammatneeku eeradduma, fahze reisoch un tä no fawa tehwischka atnahze us Zelgawu. Schè winsch eepassinahs ar kahdu jaunu un smukku mei-tu, fo drihs pehz tam ka fawu dahrgatu mantu no wiffas firds mihleja un zeenija. Isgi ne bij, tad jau abbi ka bruhngans un bruhnte tikke faderrinati, un nu tikkai us to dohmaja, ka jaunu dsihwi ee-taisiht. Bet, tä ka dauds wezzaki fawas meitas

isprezzedami tiffai pehz baggatibas un pasauliga gohda luhfo, nemas pehz ihstas mihlestibas ne prafidami, kas ween laulibas lahrta ihstu laimi un meeru usturr, — tapat arri schis bruhtes mahte driht zittadi apdohmajahs, un melleja sawas meitas firdi un mihlestibu faderretam bruhrganam atraut. Meita virms gan mahtei ne gribbeja klausht, bet beidsot tatschu liffahs peerrunnotees un rahdija, ka wehl warroht gan zittam sawu mihlestibu dahwabt. Peekrahpts un ta apfmeets, bruhrganan gan buhtu warrejis meerinates apdohmadams: ka tahda seewa, kas bruhste buhdama sawu wahrdu ne spehjturreht, arri salaulata wihru ne warrehs aplaimoht. Bet schis ne bij wis wehl mahzjees behdas un firdchstus kluffa kristiga garrâ un pasemmiga lehnâ prahâ panest, un tadeht bruhstes schaubigu prahtu un ne-ustizzibu mannidams un dsirdedams, winsch ta no schehluma un firdsfahpehm tiffe mohzihts, ka sawu pilnu prahtu pasandeja un beidsot apnehmahs labbaki ar sawu bruhsti kohpâ mirt, nekâ to zitta kahda rohka atdoht. Kahdâ deenâ bruhstes nammâ nonahjis winsch to isluhdse preekschnammâ, un tur to wehl ar weenu rohku mihti apkampdam, ar ohtru tai aschu nafi paschâ firdi eeduhre, ta ka winna tiffai istabâ eestrehjusti, nahwes meegâ pafritte!!! Mahte, no bailehm pahrnemta un redsedama ka meita wairs naw glahbjama, nu iskrehje preekschnammâ un atradde arri bruhrganu affinis gullam, jo pats fewim nafi krehstis bij eedubris. Nu tiffe tuhlin us palizeju sinna laista un dakteris fauktis, kas bruhsti pawissam nomirruschu atradde, un bruhrganu wehl pufsdihwu us flimneeku nammu nowedde. Schê winnu prahrtigi dakleri no nahwes isglahbe un tad teefahm nodewe, fur winsch sawu leelu un breefmigu grehku pehz taifnibas un bes mellofchanas isfazzija. Wissupehz no Pehterburgas Se-nahts tahdu spreedomu pahrfuhtija, pehz kurra winnu wajadseja us 10 gaddeem pee Sibiras gruhstem darbeem fuhtiht. Bet kad dakteru teefa apleezinaja, ka tahs wainas deht, fo winsch fewi durdam ne tah no firds irr padarrjis, — un kas naw dseedejama — lihds Sibiriu dshws ne war no-eet, tad winsch tiffe us wissu muhschu zeetumâ nodohs. Schê nu peevildijahs tas wahrds, fo Apustuls Pahwits us Ebreereem 12, 11 roksta: „Wissa pahrmahzifchana, flahtbuhdama, mums neschkeetahs lihgsimiba effoti, bet noskumfchana,

bet wissupehz winna dohd meerigus augkus tahs taifnibas wisseem teem, kas zaur to irr ismahziti.“ Zeetumâ behdu maifi ehdamâ winsch nu mahzijahs sawu leelu grehku atfihht un sawai dwehfesei ihstu meeru melleht pee ta Kunga Jesus Kristus. Un scho augstu mantu zaur Deewa leelu schehlastibu atraddis, winsch nu kluffâ, meerigâ un pasemmigâ garrâ sawu krustu nesdamâ ar Dahwidu fazzija 73, 26: „Zebfchu man arri manna meesa un manna firds pamirft, tad tu Deews effi mannas firds patwehrums un manna dolla muhschigi.“

Augsti zeen. General-Gubernaters, allasch no winna labbu flawu dsirdedams, isgahjuschâ waf-farâ winnam wehleja pee pascha Keisera luhgfchanas grahmatu laist, un sohlija paschi arri augstu semmes tehwu luhgt, woi winnu ne warretu apschelohht. 18tâ Webruari pahrnahze no Pehterburgas ta preeka wehst, ka Deews augstu Keisera firdi irr lohzihts, un nelaimiga jaunekla luhgfchana irr pallausita. Mehsh tizzam, ka arri mihtais Deews winnam buhs schehligs, un wehlam tadeht no wissas firds laimi un labklahfchanu jaunâ dshwê.

—bb—

No Dignajes.

No newalkas ne esmu wehl mihtem brachtem sinnu dewis no ta preeka, fo pehrn wassar' effam sawâ draudsê peedfihwojuschi. Muhsu Saffu (Beeffen) basniza preeksch ne dauds gaddeem zaur mihta rentes lunga v. M. gahdaschanu no ahres-pusses gruntigi bija pahrtaisita, ar jaunu tohrna un ehlas juntu, ar jauneem gaischeem lohgeem, ar jaunu drehfkamberi, un no zeeniga dsimts-lunga v. M. un no draudses ar smullahm ehrgelitechm apdahwinata, bet eekschpuffe bija wehl tahda pascha neglihta palikkusi, ka no pirmeem wezzeem laifeem bija taifsta. Nu ir schi eekschpuffe Deewam par gohdu jaunâ spihdumâ azzis preezina. Saffu muhscha tif mas gaddu bija Matkules zeeniga lunga v. Stegmannâ rohka, bet schis ihss laiks, kurâ winsch muhsu starpâ mitte, tam bija apfimehts ar dauds behdahm un affarahm. Tam Kungam Deewam sawâ ne-isdibbinajamâ padohmâ patiffe winna firdi pahrbaudiht ar sawu mihtaku mirfchanu. 13 mehneschu starpâ winsch paglabbaja sawu mihtu laulatu draugu un 3 mihtus behrnus, fo Deews pehz gruhthahm flimmibahm sawâ meerâ bija

aizinais. Tē nu firmgalwim un faweem atlikku-
 fcheem behrneem bija ko zihnitees prett firds-izfami-
 fchanohs, un affaras ne gribbeja izfikt scho kustu
 neffoht. To muifchu pahrdohdams un no mums
 aiseedams, winfch gribbeja fawahm behdahm mihtu
 peeminu muifchu farypā aiftaht un tam Kungam
 Deewam gohdu doht pafemmodamees appafsch
 winna fwehtas rohlas. Winfch muifchu Saffu
 basnizina lifke jaunu fmuifku altari un kanzeli iz-
 taifiht, un tas jaunais leelstunge, kas to muifchu
 bij pirzis, basnizas eefchpuffi un benkus glihti
 lifke ballinaht un nomahleht, tā ka muifchu basnizina
 nu itt mihtligā flaitumā rahdahs. Tēgahjuifchā
 pfaufchanas fwehtdeenā ar mihtla kaimina, Sub-
 bates mahzitaja paligu jaunu altari un kanzeli ee-
 fwehtijam. Tas mihtlais Kungs un Deews lai
 fwehti fawus wahrduš, kas tanni preeku deenā
 mums atftanneja, lai paklaufa tahs luhgufchanas
 ko luhgufchees par teem mihtligeem dewejeem, kas
 basnizinu bija ispuifchlojuifchi, par to apbehdinatu
 firmgalwi, par fawu draudfi! Teefcham tas Kungs
 lai ufture fawu nammu, ka no ta ideetu winna
 Garra un wahrda fpehks pa laudim un rahditohs
 pee winneem deewabihjigā dšibwoifchanā un debbesu
 walftiba augtu fpehla muifchu farypā. „Dohdeet
 fchurp tam Kungam gohdu un fpehku, dohdeet
 fchurp tam Kungam winna wahrda gohdu, neffekt
 dahwanas un nahzeet winna pagalmjōs. Peeluh-
 dseet to Kungu fwehtā glihtumā. Tēbihftees preefch
 Winna wiffa pafaule, Sakkait faryp teem paga-
 neem: „Tas Kungs irr Kehniafch un to femmi irr
 ftiprinajis, ka ta ne kuftehs; Winfch teefahs tohs
 laudis pareifi. Preezajees debbes, un lihgfmojees
 femme!“ (Dahw. ds. 86, 7—11.).

Dignajes mahzitajs.

Altbildefchana us to luhgufchann Patw. Awifēs Nr. 11.

Ar no fwehta preeka pafuffinatu un zillatu firdi
 efmu fanehmis tohs mihtleiftibas wahrduš, kas Pat-
 weefchu Awifēs Nr. 11 us manni tohp runnati:
 lai es jelle tahs Jefus-dseefmas ko efmu farakftijis,
 un arri kahdu krahjumiinu no fpreddikeem liktu raf-
 fids eefpeeft. — To es gan labpraht darritu, tilpat
 ar tahm dseefmahm, tā arridfan ar teem fpreddi-
 keem, — jau itt pilniga fpreddiku-grahmata us

wiffahm fwehtdeenahm man irr gattawa, — bet no
 fawas labbatas es to druffafchanu ne fpehju ap-
 gahdaht. Ja kahds, kas grahmataš rafstōs ee-
 fpeefch un pahrdohd, to druffafchanu patš no fe-
 wis gribbetu usnemt, jeb ja laudis gribbetu fa-
 beedrotees, to druffafchanas naudu malfahht, tad
 tas, ko tas draugs Awifēs mihtligi luhds, gan
 warretu notift.

Es noleeku to leetu eefch ta Kunga rohlas; —
 gribbehs Winfch, ka tahs dseefmas un arridfan,
 ka kahdi no manneem fpreddikeem faryp laudim is-
 eet, tad Winfch gan patš finnahs, to leetu us-
 nemt un iswest.

Nu tad ar Deewu, mans mihtlais draugs! —
 lai tas Kungs Kristus pehz fawas fehlefstibas fa-
 wu mihtleiftibu jo deenas jo wairaf eefpeefch tawā
 firdi un arridfan manā firdi!

Kristus mihtleiftiba ween

Irraid muifchu faules-deen’;

Tumschums fuhd, — firds usmohftahs,

Preezajahs,

Un us debbes fataifahs. — J. Grot.

Sluddinafchanas.

Behrni, kas Tēlgawas ffohlās eet, warr dabuht
 par peenahfamū mafku labbu apgahdafchanu un apfohp-
 fchanu kahdā uftizzigā gohbigā namnā. Slaidrakas
 fknas par scho leetu warr dabuht pee kaupmanna
 Weliks un Lerche gafpafchās, Zimnermanna Grün-
 peltes namnā pee Gera wahrteem Nr. 27. 2

Wiifslabbafus wahgu-fmehrus

no Belgias femmes, muzzās un 7, 4, 1½ un 1 puddu,
 pahrdohd par lehtu mafku 3

D. Minus.

Rihgā, Kaku-eelā Nr. 10.

Dohbeles Turgu gaddus-tirgus, zaur eefrihtameem
 Leeldeenas fwehtkeem, ne 23 fchā, bet 26tā Aprill
 f. g. taps noturrechts. 2

No Difch-Gramsdes muifchas teel finnamš dar-
 ribis, ka no fchi gadda jauneem Zahneem (no 12ta
 Juhna) wiffi rafkti un grahmataš, kas ar pafu
 til labbi pee Difch-Gramsdes jauna zeeniga kunga Barona
 Arthur von Korff un winna laulatas draudsenes,
 zeenigas mahtes Gabriele v. Korff, dšimmufi v.
 Firds, — tā arri pee pagasta teefas, Gramsdes
 zeen. mahzitaja Aufchijfi, ehrgelneeka un
 ffohlmeiftera G. F. Schönberg fuhtami — ne
 buhs wairs, tā libds fchim, par Misputti, bet — par
 Sfrundu us Difch-Gramsdu laifchami. 2

Br i h w d r i l l e h t.

No juhrmallas-gubernaments augftas waldfchanas puffes: Collegienrath G. Blaeſe, Cenfor. Tēlgawā, taf 18. Aprill 1861.
 No. 66.